

At'ta Ocular Squamous Cell Carcinoma

Selda ÖZBİLGİN*

Metin KAYA**

Gürsel SÖNMEZ*

Ayşe PEKBİLİR***

ÖZET

Altı yaşlı haflinger ırkı kısırakta, sol gözü tamamen kaplayan bir tümör olgusu tanımlanmıştır. İnhalasyon anestezisi altında "Transpalpebral exenteratio bulbi" yöntemiyle bulbus oculi ve çevre dokuların extirpasyonu yapılmıştır. Histopatolojik muayenede tümörün bulbar konjunktivadan köken alan squamous cell carcinoma olduğu saptanmıştır. Operasyon sonrası tam bir iyileşme gözlenmiş, altı ay sonra yapılan kontrolde nükse ilişkin bir bulguya rastlanmamıştır.

SUMMARY

Ocular Squamous Cell Carcinoma of The Horse

A case of tumor in the left eye of a 6 year old mare was presented. Bulbus oculi and adnexa was surgically removed by the method of "Transpalpebral exenteratio bulbi" under inhalation anesthesia.

* Dr.; U.Ü. Vet. Fak., Patoloji Anabilim Dalı, Bursa-Türkiye.

** Yard. Doç. Dr.; U.Ü. Vet. Fak., Cerrahi Anabilim Dalı, Bursa-Türkiye.

*** Araş. Gör.; U.Ü. Vet. Fak., Cerrahi Anabilim Dalı, Bursa-Türkiye.

Histopathologically, it was determined that tumor was arising from bulbar conjunctiva, and was described as squamous cell carcinoma. The animal recovered well and no recurrence were noticed six months after surgery.

Key words: Ocular carcinoma, horse.

GİRİŞ

Squamous cell carcinoma atlarda rastlanan tümörler arasında en yaygın olanıdır^{1,2,3}. Gözün yassı hücreli kanserleri çoğunlukla konjunktiva, göz kapakları ve orbitadan köken alır ve tek ya da çift taraflı olabilirler^{2,4,5,6}. Yapılan bir araştırmada atlarda 10 yıl içerisinde rastlanan squamous cell carcinoma ile ilgili 58 olgudan % 43'ünün baş, göz ve göz çevresi dokulara ait olduğu bildirilmiştir⁷. Başka bir araştırmada 5 yıl içerisinde incelenen 8000 attan 13 tanesinde göz ve göz kapaklarının yassı hücreli kanserine rastlandığı bildirilmektedir⁴. Bunlar derideki yassı hücreli kanserlere benzer ve az da olsa değişik türlerde morfolojik farklar gösterirler⁶. Gözün yassı hücreli kanserlerinin orta yaşlı ve yaşlı atlarda daha sık görüldüğü bildirilmektedir^{1,4,7}. Gelatt ve arkadaşları⁴, 26 olayda ortalama yaşı 9.8 (3-21.5), Junge ve arkadaşları⁸ ise, 44 olayda 10.7 (4-22) olarak bildirmişlerdir. Göze ilişkin yassı hücreli kanserlerin en çok palpebra tertia'da (membrana nictitans) görüldüğü vurgulanarak, palpebra tertia'nın primer olarak etkilendiği olayların % 10-15'inin regional lenf yumrularına metataz yapabildiği bildirilmektedir^{1,7}. Bundan başka tükrük bezleri ve akciğerlerde metatazlara rastlanmıştır^{4,7}. İlerlemiş olaylarda kemikler ve maxillar sinuslarda da tümöral lezyonların görüldüğü bildirilmiştir¹. Atlarda pigmentasyonun etkisi konusunda geniş bir araştırma yapılmamış olmasına rağmen, kır donlu ve açık renkli atlarda squamous cell carcinoma insidansının fazlalığı bu konuyu gündeme getirmektedir^{1,7}. Bazı göz kanserlerinde alınan anemnezlerden, olayın bir travma sonrası şekillendiğinin öğrenildiği bildirilmektedir¹.

Klinik bulgular başlangıçta konjunktivitis ve keratitisinkilere benzer. Yangısel tablo hakimdir ve önceleri gözlenen gözyaşı ve kızarıklık sonraları yerini ülserasyonlara bırakır^{1,4,7,9}.

Bu kanserlerin iyi differensiyeye olan şeklinde stratum spinosum hücrelerine benzeyen, büyük polyhedral hücreler intersellüler köprülerle birbirlerine bağlanır. Bu tip kanserler konsantrik keratin tabakalarını içerdiği için keratin incileri (cancer pearls) olarak da adlandırılırlar. Anaplastik olanlar ise daha az differensiyasyona uğradıklarından küçük hiperkromatik hücrelerden yapılmış olup, keratinleşme göstermezler^{2,6}.

Atlardaki sarkoid tipi göz tümörleri klinik olarak squamous cell carcinoma'ya benzerler. Ancak sarkoidlere genç hayvanlarda rastlanmaktadır. Yine de kesin tanı için biopsi gereklidir^{1,4,7,9}.

Göz ve çevre dokularının kanserlerinde, kriyoterapi, radyoterapi ve cerrahi eksizyon uygulanan sağaltım yöntemleridir^{1.7.10.11.12.13}. Karbondioksit laseri ise limbal squamous cell carcinoma sağaltımında bildirilmiştir⁵. Kriyoterapi, cerrahi eksizyon gerektirmeyen, yalnızca palpebral konjuktivayı içeren tümörlerde söz konusudur¹⁰. Radyoterapi ise cerrahi eksizyon sonrası yaygın tümörlerde uzun süreli bir sağaltım uygulamasıdır¹¹. Eğer konjuktivalarla birlikte bulbus oculiye içine alan bir tümör söz konusu ise, cerrahi eksizyon transpalpebral exenteratio bulbi yöntemi ile gerçekleştirilir^{1.7.12.13}.

Atta rastlanan ve histopatolojik bakıda squamous cell carcinoma olduğu saptanan bu göz kanseri, yapılan kaynak taramalarında ülkemizde rastlanmamış olması, operatif sağıtımından iyi sonuç alınarak histopatolojik ve klinik değerlendirilmesinin yapılması nedeniyle yayınlanmaya değer bulunmuştur.

MATERYAL VE METOD

Materyali, U.Ü. Veteriner Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı Kliniğine 6.6.1990 tarihinde Gemlik Askeri Veteriner Araştırma Merkezi Komutanlığından getirilen 6 yaşında Haflinger ırkı kısrağ oluşturdu.

Protokol defterine 151 numarayla kaydedilen hastanın sol gözündeki total tümöral kitle, inhalasyon anestezisi altında transpalpebral exenteratio bulbi operasyonu ile^{12.13} alındı. Bulbus oculi konjuktivalar ve göz kasları uzaklaştırıldıktan sonra orbital boşlukta konjuktival kalıntı bırakılmadı ve orbita bir küretle kazındı. Operasyon yarasının medialinde bırakılan yaklaşık 1 cm'lik açıklıktan orbital boşluk gün aşırı drene edildi ve 10. gün dikişler alındı. Postoperatif 5. gün paranteral antibiyotik uygulandı. Alınan parçalar % 10 formal solüsyonunda tespit edildikten sonra rutin doku yıkama işlemlerinden geçirilerek, parafin bloklara alınıp 4-5 mikron kalınlığında kesilerek Hematoxylin-Eosin ile boyandı¹⁴.

BULGULAR

Makroskopik Bulgular:

Alınan anemnezden olayın başlangıcının 6 ay öncesine dayandığı öğrenilen göz kanserinde, konjuktivitis, blefarospazm ve bol gözyaşı akıntısı gibi klinik bulgular gözlemlendi. Göz kapakları açılarak yapılan muayenede bulbus oculinin, palpebral konjuktivaların ve palpebra tertia'nın tümörlü görüntüsü saptandı. Cornea'daki yaygın ülserasyonlu tablo nedeniyle görüş yoktu. Konjuktivalar ise yaygın, karnibahar görünümünde tümörlü doku ile kaplıydı. Göz kapaklarının derisi üzerinde tümöral görüntüye rastlanmadı (Resim: 1).

Resim: 1

Tümörün (Squamous Cell Carcinoma) operasyondan önceki genel görünümü. (A general view of the tumor before operation)

Mikroskopik Bulgular:

Histopatolojik yoklamada değişik sahalarda farklılık gösteren, bulbar konjuktivadan gelişen lezyonlar saptandı (Resim: 2). Çok yakın sahalarda tümör hücrelerinin hem iyi hem de az diferansiasyonuna rastlandı (Resim: 3).

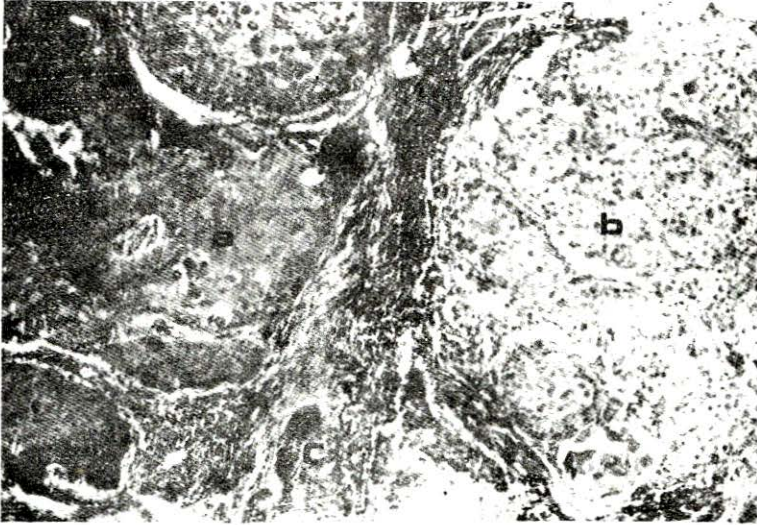
İyi diferansiye olan sahalarda hücreler oldukça büyük ve poligonal şekilde iken çoğu keratinleşmeye yönelmiş veya değişik oranlarda keratinleşme gösteriyordu. Bunların bir bölümü interselüler köprülerle birbirine bağlıydı. Diğer bir bölümü ise adalar halinde bir araya gelerek, ortada keratin incilerini oluşturmuştu (Resim: 4).

Bunun yanında az diferansiye olmuş sahalarda hücrelerin daha küçük, fakat çekirdeklerinin daha büyük olduğu dikkati çekti. Hücrelerde keratinleşmeye rastlanmadığı gibi mitotik figürler mevcuttu. Bu lezyonların yanısıra, gerek stromada gerekse epiteller arasında yaygın nötrofil lökosit infiltrasyonlarına rastlandı (Resim: 5).

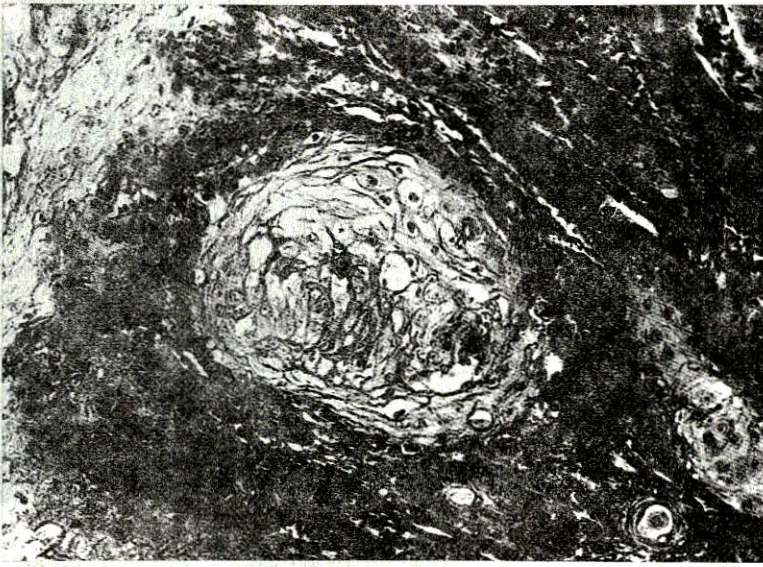
Resim: 2

Bulbar konjuktivadan gelişen yassı hücreli kanserin kaynağını
 a) İris, b) Kornea, c) Yassı hücreli kanser, H.E., x160.
 (Origin of squamous cell carcinoma arising from the bulbar
 conjunctiva a) Iris, b) Cornea, c) Squamous cell carcinoma).

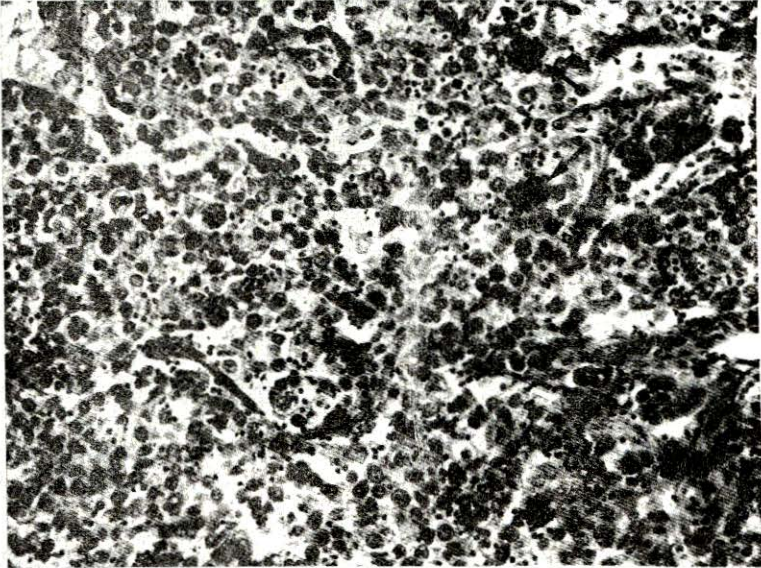
Resim: 3

Yassı hücreli kanserde Pleomorfizm a) İyi differansiye hücreler,
 b) Az differansiye hücreler, c) Stromal bağ dokuda kanser
 hücrelerinin yaptığı adalar, H.E., x160.
 (Pleomorphism in Squamous cell carcinoma a) Well-differentiated
 areas, b) Poorly-differentiated cells in some parts, c) Islands
 of tumor cells infiltrating into the connective tissue).

Resim: 4

İyi differansiye olan sahada yassı hücrelerin oluşturduğu keratin globülü (Globe come), H.E., x400.
(Cancer pearl formation in a well-differentiated area)

Resim: 5

Az differansiye olan yangılı bir sahada geniş çekirdek ve çekirdekçikli tümör hücrelerinin yanısıra yaygın nötrofil infiltrasyonu (ok), H.E., x400
(Poorly differentiated cancer cells, with large nuclei, nucleoli and diffuse neutrophils (arrow))

TARTIŞMA VE SONUÇ

Atlarda en yaygın tümör tipi olduğu belirtilen squamous cell carcinoma'ya¹, atta tek taraflı olarak göz ve çevre dokularında rastlanmıştır. Atlarda bu tip göz kanserlerinin 3-22 yaşlar arasında görüldüğü^{4,8}, daha çok palpebra tertia'dan geliştiği ve tek taraflı olduğu bildirilmektedir^{2,4,6,10}. Bu olguda 6 yaşında Haflinger kısıraktaki göz kanseri tek taraflı olarak bulbar konjunktivadan kökeni alan squamous cell carcinoma olarak saptanmıştır. Yaş ve çoğunlukla tek taraflı görülmesi konusunda araştırmacıların görüşleriyle benzerlik gösteren bu olayda, tümörün köken aldığı doku konusunda farklı sonuç saptanmıştır. Histopatolojik bulguların literatür bilgilere uyum gösterdiği ancak, değişik sahalarda değişik derecelerde anaplazi göstermesi yönünden ayrıldığı ortaya konulmuştur. Blogg¹, olayın çoğu kez bir travma anamnezine dayandığını bildirmektedir. Bu olayda, böyle bir anamnez söz konusu olmadığı için tümörün bulbar konjunktivadan primer olarak gelişip, bulbus oculi ve çevre dokulara yayıldığını düşündürmektedir. Operasyon yöntemi olarak transpalpebral exenteratio bulbi tercih edilmesinin nedeni tümörün gözün katlarına ve gözün eklerine de yayılmış olmasıdır. Ancak bu yöntemle yapılacak operasyonla tüm dokular uzaklaştırılabilir^{1,7,12}. Orbital boşluktaki tüm konjunktival dokular uzaklaştırılıp orbitanın kürete edilmesiyle postoperatif dönemde tümörün nüks etmemesi amaçlanmıştır. Zira squamous cell carcinoma'ların önemli oranda tekrar nüks ettikleri bilinmektedir^{1,4,7,9}. Operasyondan yaklaşık 6 ay sonra yapılan kontrolde operasyon yerinde tekrar oluşabilecek tümöral bir görüntü olmadığı ve lenf yumruları, tükrük bezleri, çevre kemik dokusu gibi tümörün metastaz yapabileceği bildirilen^{1,4,7} dokularda herhangi bir patolojik lezyon saptanmamıştır.

KAYNAKLAR

1. BLOGG, J.R.: The eye in Veterinary Practice (Extraocular disease). W.B. Saunders Company. Philadelphia, London, Toronto, 450-452, (1980).
2. BENIRSCHKE, K., GARNER, F.M., JONES, T.C.: Pathology of Laboratory Animals, Vol. I, Springer-Verlag, New York, Inc., 648-650, (1978).
3. JONES, T.C., HUNT, R.D.: Veterinary Pathology, Fifth Ed., Lea-Febiger, Philadelphia, 1722-1733, (1983).
4. GELATT, K.N., MYERS, V.S., PERMAN, V., JESSEN, C.: Conjunctival squamous cell carcinoma in the horse. J.A.V.M.A. Vol. 165, No: 7, 617-620, (1974).
5. ENGLISH, R.V., NASISSE, M.P., DAVIDSON, M.G.: Carbon dioxide laser ablation for treatment of limbal squamous cell carcinoma in horses. J.A.V.M.A. Vol. 196, No: 3, 439-442, (1990).

6. KIRCHER, C.H., GARNER, F.M., ROBINSON, F.R.: Tumors of the eye and adnexa. Bull. Wld. Hlth. Org. 50, 135-142, (1974).
7. GELATT, K.N.: Veterinary Ophthalmology. Lea and Febiger. Philadelphia. 601-604, (1981).
8. JUNGE, R.E., SUNDBERG, J.P., LANCASTER, W.D.: Papillomas and squamous cell carcinoma of horses J.A.V.M.A., Vol. 185, No 6, (1984).
9. GELATT, K.N.: Cornealimbal squamous cell carcinoma in a horse. Vet. Med. Small Anim. Clin. Jan., 53, (1975).
10. HILBERT, B.J., FARRELL, R.K., GRANT, B.D.: Cryotherapy of periocular squamous cell carcinoma in the horse. I. Amer. Vet. Med. Ass., 170: 1305-1308, (1977).
11. GILLETTE, C.L.: Veterinary radiotherapy. I. Amer. Vet. Med. Ass., 157: 1707, (1970).
12. ASLANBEY, D., CANDAS, A.: Veteriner Özel Operasyon. Kadioğlu Matbaası, Ankara, 147, (1987).
13. SLATTER, D.H.: Fundamentals of Veterinary Ophthalmology. W.B. Saunders Company. Philadelphia, London, Toronto, 693-695, (1981).
14. SMITH, A., BRUTON, J.: A Color Atlas of Histological Staining Techniques, Second Ed. Wolfe Medical, Pub. Ltd. London, 122-123, (1978).